

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Mapování současného stavu péče o děti a žáky s intelektovým nadáním na vybraných školách v Praze

Část 1 ze 3: Shrnutí výsledků

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Autoři studie:

Mgr. Zuzanna Bedřichová, Ph.D.

Mgr. Bc. Jan Hurych

Mgr. Pavel Klíma

Mgr. David Kohout

Ing. Alexandr Kuchynka

Tato výzkumná zpráva byla zpracována v rámci projektu Prague Smart Accelerator.

Projekt Prague Smart Accelerator (reg. č. CZ.02.2.69/0.0/0.0/18_055/0016956) je financován z ESIF prostřednictvím Operačního programu Výzkum, vývoj, vzdělávání a z finančních prostředků hlavního města Prahy.

Obsah dokumentu

Obsah

ÚVOD	3
MANAŽERSKÉ SHRNUÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	4
ANALÝZA STĚŽEJNÍCH TÉMAT VÝZKUMU.....	7
VNÍMÁNÍ POJMU INTELEKTOVÉHO NADÁNÍ	7
POPIS IDENTIFIKAČNÍCH MECHANISMŮ NA ROZPOZNÁNÍ DĚTÍ A ŽÁKŮ S NADÁNÍM	9
POSTUPY A METODY PŘI PRÁCI S DĚTMI A ŽÁKY S INTELEKTOVÝM NADÁNÍM	10
POPIS SPOLUPRÁCE S JINÝMI ORGANIZACEMI, INSTITUCEMI VE VZTAHU K ROZVOJI TALENTU A NADÁNÍ	15
POTŘEBY A PŘEKÁŽKY DOTAZOVANÝCH ŠKOL VZHLEDEM K PRÁCI S NADANÝMI DĚTMI / ŽÁKY	17
POPIS SVP A DALŠÍCH VZDĚLÁVACÍCH POTŘEB VE VZTAHU K NADÁNÍ	19
POPIS VZÁJEMNÉ KOOPERACE A SPOLUPRÁCE PŘI SDÍLENÍ DOBRÉ PRAXE	21
SÍŤOVÁNÍ, PROPOJOVÁNÍ ŠKOL S OSTATNÍMI VZDĚLÁVACÍMI A VĚDECKO-VÝZKUMNÝMI INSTITUCEMI.....	22
SEZNAM ZKRATEK	24

Úvod

Předkládaná výzkumná zpráva shrnuje výsledky výzkumu provedeného v první čtvrtině roku 2021. Cílem výzkumu bylo provést kvalitativní sondu ohledně péče o intelektově nadané jedince v rámci vybraných mateřských, základních a středních škol v Praze. Výzkum byl proveden metodou polostrukturovaných rozhovorů za využití videokonference na výběrovém souboru škol, který byly vytipovány¹ jako školy, které se zaměřují na práci s nadanými a mimořádně nadanými dětmi a žáky (MiND)². Celkem bylo provedeno 23 takovýchto rozhovorů, z čehož jeden byl se subjektem, který je zároveň MŠ a ZŠ.

Výzkumná zpráva je rozdělena do tří částí, které tvoří ale jeden komplexní celek:

1. Část: Shrnutí výsledků
2. Část: Tabulková příloha
3. Část: Metodický průvodce

V první části nejdříve prezentujeme manažerské shrnutí výsledků, které na nejobecnější úrovni za všechny respondenty shrnuje výsledky výzkumu. Následuje analýza osmi klíčových témat, která výsledky analyzuje více do hloubky a zároveň již jednotlivá témata rozebírá na úrovni tří vzdělávacích stupňů – předškolního, základního a středního vzdělávání. Víceletá gymnázia řadíme do středního vzdělávání, jelikož se svou výběrovostí odlišují od 2. stupňů základních škol. Ve svém souhrnu první část poskytuje přehled nejvýznamnějších výsledků.

Ve druhé části – tabulkové příloze – uvádíme velmi podrobný přehled výsledků ve formě strukturovaných matic pro jednotlivé stupně vzdělávání tak, aby každý čtenář měl možnost se do největšího detailu seznámit s kompletními výsledky. Uvádíme také tabulky s uvedenou dobrou praxí škol – opět rozdělené dle jednotlivých stupňů vzdělávání.

Ve třetí a poslední části – metodickém průvodci – uvádíme metodické podrobnosti výzkumu neboli procesu, který vedl k vytvoření této výzkumné zprávy. Upozorňujeme také na limity tohoto výzkumu, které jako u jakéhokoli jiného kvalitativního výzkumu, vyplývají z jeho logiky a metodologických omezení. Je třeba také pamatovat, že jsme pracovali s vysoce selektivním výzkumným souborem, a tudíž nelze výsledky vztahovat na všechny pražské školy – což také nebylo účelem našeho výzkumu. Výsledky výzkumu je třeba interpretovat v souladu s metodikou, podle které byl výzkum proveden.

¹ Respondenti byli vytipováni na základě 4 zdrojů: rešerše literatury, doporučení od Centra nadání (<http://www.centrumnadani.cz/fortikuv-seznam/seznam-skol.html>), seznamu institucí zapojených do Pražské sítě podpory nadání (<https://talentovani.cz/system-podpory-nadani/krajske-site/praha?start=20>) a výsledků studentů škol v olympiádách a jiných soutěžích.

² MiND v textu používáme jako označení intelektově nadaných a mimořádně intelektově nadaných dětí a žáků. Abychom se vyhnuli opakování slova MiND používáme promiscue také jen výrazy jako např. nadaní žáci / nadané děti / nadaní / mimořádně nadaní atd.

Manažerské shrnutí výsledků výzkumu

V následující sekci stručně shrneme stěžejní výsledky napříč celým výběrovým souborem. Výzkum byl proveden metodou polostrukturovaných rozhovorů (počet respondentů: 23) za využití videokonference na výběrovém souboru pražských škol, které byly vytipovány jako školy zaměřující se na práci s nadanými a mimořádně nadanými dětmi a žáky. Jednalo se o **kvalitativní výzkum**, z čehož vyplývají limity interpretace a zobecnitelnosti předkládaných výsledků – podrobný popis metodiky výzkumu přikládáme v *Části 3: Metodický průvodce*.

Respondenti se shodují, že intelektově nadané děti a žáci **vynikají hloubkou svých znalostí v oboru svého zájmu a svými kognitivními schopnostmi**. Zároveň reflektují, že **míra nadání může být silně nevyrovnaná** napříč různými schopnostmi a dovednostmi. MiND mají potřebu přijít na své vlastní **originální řešení, mají silné kognitivní potřeby**, jsou zpravidla **aktivní a zvědaví**, ale na druhou stranu **mohou nadání skrývat** či **vzdorovat autoritě**. Zajímavé je, že respondenti z MŠ spíše upozorňují na citlivost nadaných dětí, zatímco respondenti ze ZŠ až v polovině případů neopomíjejí zmínit **dvojí výjimečnost** (nejčastěji specifické poruchy učení, poruchy autistického spektra) a obtíže v sociální oblasti. Respondenti ze SŠ sice také zmiňují dvojí výjimečnost, nicméně především specifické poruchy učení se zdají být v této fázi již dobře kompenzovány, a kromě vyšší míry introverze a občasných obtíží při začlenění nadaných dětí si SŠ umějí dobře poradit i s těmi, kteří mohou vykazovat problémové chování, což je pravděpodobně ovlivněno výběrovostí středních škol v našem výzkumném vzorku, kam se zpravidla dostávají jen dobře sociálně vybavení žáci. V souvislosti s dvojí výjimečností je třeba zmínit, že nadprůměrné intelektové schopnosti umožňují zpravidla nadaným dětem a žákům dlouho handicap v jiné oblasti různým způsobem kompenzovat, takže nemusí být zaznamenán.

Jako ucelená a dobře hodnocená kategorizace (mimořádně) nadaných dětí se jeví definice, kterou využívá Quido (kategorizace vychází z práce Maureen Neihart a George T. Bettse z USA):

- 1) tzv. *ideální MiND*: studijní typy dětí, vyspělé i po sociální stránce, přesně vědí, co chtějí, a jdou si za tím, jsou vnitřně motivované. Z nadaných dětí je jich nejméně a často po 5. třídě ZŠ odcházejí na víceletá gymnázia,
- 2) tzv. *skrytí MiND*: je těžké je odhalit, příliš nekomunikují,
- 3) tzv. *rebelující MiND*: těžko se s nimi pracuje, nejsou motivovaní. Velmi důležité je rozvíjet u nich sociální dovednosti a emoční/psychologickou stránku osobnosti. Těchto dětí je nejvíce.

Respondenti se napříč všemi stupni vzdělávání shodují, že se jim **osvědčil přístup obohacování výuky spíše než akcelerace** při práci s nadanými dětmi a žáky. Např. v mateřských školách se z velké míry jedná o zajištění podnětného prostředí s množstvím sofistikovaných pomůcek a hraček či využívání NTC metody (Mensa) při práci s dětmi. Na základních školách se nejčastěji jednalo o metody, které rozvíjejí divergentní myšlení, přistupují k látce badatelským přístupem či se zaměřují spíše na pochopení principů a strategií. Jeden z respondentů to trefně označil za „*nácvik metadovednosti*“. Patří sem například Feursteinovo instrumentální obohacování, Hejného metoda výuky matematiky (která také napomáhá brzké identifikaci nadání), využívání inovativních metod výuky (kooperativní, problémové učení, sokratovský styl kladení dotazů) a různé logické hry (např. Abaku, logiclike.com, gather.town...). Přístup na středních školách se kromě používání inovativních způsobů výuky o něco

více zaměřoval na nabízení možností dalšího rozvoje a další specializaci studentů. Více respondentů také akcentovalo důležitost identifikace silných stránek studentů a jejich rozvoj.

Jako velmi důležitý faktor ve vzdělávání nadaných se dle respondentů jeví **práce s kolektivem a podpora přátelského kolektivu**, a to napříč všemi stupni vzdělávání. Nadané děti a žáky je většinou třeba podpořit v zapojení do kolektivu, opakovaně se objevil názor, že není vhodné je z kolektivu vyčleňovat. Respondentům se také osvědčilo nadané žáky zapojovat i do takových aktivit, ve kterých budou na úrovni „běžných“ žáků, a naopak je tak umožněno vyniknout ostatním (např. se sportovním talentem). Obecně se objevovaly názory podporující inkluzi nadaných a využívání aktivit, ve kterých se pracuje s různorodostí účastníků. **Rozvoj tzv. měkkých dovedností a psychohygienu** dětí a žáků byla opakovaně chválena respondenty či přímo označována za zásadní faktor v jejich rozvoji.

Respondenti se shodují, že se jim osvědčil **individuální přístup** při péči o nadané děti a žáky. S výjimkou předškolního vzdělávání také respondenti zmiňují, že se jim v přístupu k nadaným osvědčil **partnerský přístup**. V oblasti hodnocení si nadaní dle respondentů cení **zpětné vazby a formativního hodnocení**. Na některých základních školách a více na středních školách se osvědčil **mentoringový program** (buď v podobě vzájemné podpory žáků, či ve formě dobrovolnictví ze strany odborníků z praxe / VŠ studentů / pedagogů, kteří dále pomáhají žákům s rozvojem jejich zájmů a případně zprostředkovávají kontakt s výzkumnou či podnikatelskou sférou). Skoro polovina respondentů ze středních škol také označila alumni programy jako praxi, která se jim osvědčila, druhá polovina buď alumni program nemá, či ho nezmínila.

Pro práci s nadanými dětmi a žáky jsou klíčoví v první řadě samozřejmě pedagogové, a to především třídní učitelé. Zpravidla jsou zodpovědní za první identifikaci nadání. Na školách až na **vzácné výjimky neexistuje komplexní systém prvotní identifikace nadání**, učitelé se tedy musí spoléhat na své pozorovací schopnosti a analýzu výsledků práce dětí a žáků. Po prvním odhalení nadání pedagogové zpravidla diskutují daného jedince se školním poradenským pracovištěm (ŠPP), koordinátorem nadání či ostatními pedagogy a radí se o dalším postupu, následně jsou k diskusi přizváni i rodiče, a pokud je shoda ohledně existence nadání, následuje doporučení pro rodiče navštívit pedagogicko-psychologickou poradnu (PPP) či zpravidla v případě soukromých subjektů Qiido pro provedení diagnostiky nadání. Nicméně poměrně velká část rodičů se může zdráhat své děti nechat diagnostikovat – z různých důvodů (např. obava, že budou děti vyčnívat, dlouhé čekací lhůty, domněnka, že diagnóza není potřeba, nezáměrně).

Objevují se také názory, že je třeba změnit vnímání intelektově nadaných ve společnosti, a to včetně pedagogické veřejnosti. **Často panuje mylná představa, že intelektově nadaní žáci si sami poradí a nepotřebují zvláštní podporu.** Tito žáci mohou vyčnívat z kolektivu, a tak mohou být vnímáni jako rušivý element – nadání nemusí být na první pohled zřejmé a může být zaměněno za specifickou poruchu chování. Často se objevoval názor, že je třeba nadané podpořit v oblasti **sociálních dovedností** – jde o již zmíněnou podporu začlenění do kolektivu a rozvoj měkkých dovedností, ale také například etickou výchovu či jejich podporu v přijetí vlastního talentu, aby neměli tendenci ho skrývat.

Napříč všemi stupni vzdělávání se objevuje názor, že **pedagogové nejsou dostatečně připraveni pro práci s intelektově nadanými dětmi a žáky** a také, že **je velmi náročné kvalitní pedagogy sehnat**. Několik respondentů vyjádřilo obavu, že o pedagogické profesi obecně není ve společnosti velký zájem. Souvisí to s několika strukturálními slabunami českého vzdělávacího systému. V první řadě školy uvádějí nedostatek financí, a také nemožnost zaměřit úvazek učitele jen na práci s MiND či obecně nedostatek prostředků, které by se daly na práci s nadanými vyčlenit, jelikož ředitelé škol mají jiné více naléhavé priority. Mezi mladými učiteli také bývá obava z výuky MiND žáků (učitelé uznávají, že to na ně klade výrazně vyšší nároky) či o to není zájem. V rozhovorech také zazněl názor, že na některých pedagogických fakultách chybí či jsou jen obtížně dostupné kurzy ohledně vzdělávání MiND žáků.

Respondenti vnímají obecně systém financování péče o děti a žáky s SVP (zde tedy včetně MiND) jako chaotický a nesystematický. Je pro ně náročné stabilně a dlouhodobě zajistit úvazek pro vzdělané profesionály (školní psychology, speciální pedagogy), kteří by mohli většinu svého úvazku věnovat jen práci s intelektově nadanými žáky. Školy obecně také vnímají **nedostatek metodické podpory** ze strany MŠMT, která by měla ucelenou podobu a byla logicky provázána se vzdělávacím kurikulem, dle kterých školy vyučují – například v podobě materiálů pro obohacování výuky pro MiND. Z těchto důvodů jsou školy nuceny přistupovat k péči o nadané experimentálním přístupem, který z velké části záleží na osobním nasazení jednotlivých pedagogů nad rámec jejich běžných pracovních povinností.

Společným jmenovatelem škály problémů respondentů se zdá být určitá **rigidita**. Ať už v oblasti již zmiňovaného financování školství, pedagogických úvazků, ale i obsahu vzdělávání. Opakovaně jsme se setkali s názory, že např. IVP (individuální vzdělávací plán) představuje nadměru papírování a je jen minimálním přínosem pro žáka. Šíře vzdělávacího kurikula neumožňuje v dostatečné míře zařazení programů pro osobnostní rozvoj žáků a rozvoj neakademických schopností a dovedností. Respondenti kolikrát rezignují na snahu zajistit podporu pro nadané žáky oficiální cestou (diagnóza nadání) a spíše se soustředí na neformální přístup, úpravu výuky v rámci svých možností a individuální přístup k péči o nadané – zpravidla opět nad rámec svých pracovních povinností.

Nicméně i přes výše zmíněné obtíže jsme se při rozhovorech setkali s velmi kreativními přístupy k výuce MiND: zařazování alternativních způsobů výuky (skupinová práce, projektová práce, problémové učení, role-play, sokratovské kladení dotazů...), **snahy o navázání osobního vztahu s MiND** (který se jeví jako klíčový), přípravu speciálních programů pro obohacení výuky nadaných, využívání množství podnětných pomůcek, zapojování on-line kurzů a různých on-line stránek do výuky – což vše svědčí o houževnatosti dnešních učitelů a jejich schopnosti přizpůsobit se i v náročné době pandemie. Je třeba také zmínit, že velká část respondentů, kteří se vyjadřovali za oslovené školy byli zpravidla velmi pozitivně motivovaní do práce s nadanými dětmi.

Zaznamenali jsme také pozitivní posun v ochotě škol mezi sebou sdílet své know-how v oblasti péče o MiND. Respondenti by uvítali větší podporu pro vzájemné hospitace a stáže pedagogů, možnost poradit se o svém způsobu péče o nadané s dalšími školami a odborníky. Nežádka také tuto potřebu sami naplňují neformální cestou či skrze osobní kontakty. Také by ocenili prakticky zaměřené kvalitní DVPP v oblasti péče o nadané.

Analýza stěžejních témat výzkumu

Vnímání pojmu intelektového nadání

Výsledky za respondenty z řad předškolního vzdělávání

Mezi dotazovanými MŠ převažuje definice pojmu mimořádné intelektové nadání jako hluboký zájem zpravidla o jednu oblast, v níž má dítě velké znalosti. MiND zpravidla svými znalostmi vybočuje a odlišuje se od ostatních. Někdy je nadání skryto, jindy se nemusí jednat přímo o nadání, ale o zájem o určitou oblast, ve které se časem dítě srovná se svými vrstevníky, např. čtení v raném věku.

Nadané děti jsou popisovány jako velice citlivé, dokážou odhalit neupřímnost. Některé jsou emočně nestabilní či popisovány jako ty, které „zlobí“, mohou mít problémy se začleněním. Dotazovanými školami byl také uveden výskyt MiND s dvojitou výjimečností, a to PAS a ADHD. Jedna ze škol uvedla, že dvojitou výjimečnost je u dětí s MiND častá. Díky nadání může být u některých MiND dvojitou výjimečnost skrytá, jelikož ji kompenzují vysokým intelektem.

Jedna škola uvedla tři typy nadaných dětí dle kategorizace, kterou využívá Qiido (kategorizace vychází z práce Maureen Neihart a George T. Bettse):

- 1) tzv. *ideální MiND*: jsou to studijní typy dětí, jsou vyspělé i po sociální stránce, přesně vědí, co chtějí, a jdou si za tím, jsou vnitřně motivované. Z nadaných dětí je jich nejméně a často po 5. třídě ZŠ odcházejí na víceletá gymnázia.
- 2) tzv. *skrytí MiND*: je těžké je odhalit, příliš nekomunikují
- 3) tzv. *rebelující MiND*: těžko se s nimi pracuje, nejsou motivovaní. Velmi důležité je rozvíjet u nich sociální dovednosti a emoční / psychologickou stránku osobnosti. Těchto dětí je nejvíce.

Výsledky za respondenty z řad základního vzdělávání

Dotazovaní zástupci ZŠ nejčastěji asociují pojem intelektového nadání s nadprůměrnými kognitivními schopnostmi (abstraktní a logické myšlení, paměť), vzápětí uvádějí projevy chování takto nadaných žáků – jsou aktivní, zvědaví, motivovaní a mají velkou potřebu poznávat nové věci, potřebují intelektuální podněty. Zhruba polovina také zmiňuje problémové aspekty chování: zlobení, vyrušování, vzdorování autoritě, které většinou spojují s tím, že jim běžná výuka neposkytuje dostatečnou výzvu. Většina respondentů si také všímá, že jsou tito žáci něčím „zvláštní“ či nějak vyčnívají z kolektivu. Zhruba polovina specificky zmiňuje dvojitou výjimečnost (funkční PAS, SPU) či obtíže v sociální oblasti. Polovina dotazovaných také upozorňuje na častou nevyrovnanost nadání v různých oblastech.

Dále si všímají způsobu kladení otázek, které na první pohled mohou znít nevinně, ale většinou souvisejí s hlubším pochopením látky, a přiznávají, že je mnohdy nadání žáci položenou otázkou zaskočí. Opakovaně zazněl během rozhovorů názor, že se respondent přiklání k širšímu pojetí nadání

zahrnujícímu kromě intelektuálních schopností i další. Často se také objevoval názor, že samotná dispozice nestačí, školy řadí k důležitým faktorům vlastní motivaci žáků, kterou se snaží cílenými aktivitami s žáky rozvíjet (viz níže). Proto je podle názoru oslovených důležité přistupovat k nadaným žákům individuálně, s citem pro specifika jejich projevů a vzdělávacích potřeb, s důrazem na zvědomění jejich vlastního potenciálu (čehož jsou tito žáci údajně schopni dosáhnout již na ZŠ).

Objevují se i názory, které velmi úzce navazují nadání na odbornou diagnózu z PPP či jiných pracovišť. Nicméně z větší části dotazované školy toto potvrzení nevyžadují.

Výsledky za respondenty z řad středního vzdělávání

Mezi dotazovanými SŠ převažuje definice pojmu mimořádné intelektové nadání jako hluboký zájem zpravidla o jednu oblast, v níž má žák akademické až encyklopedické znalosti. Svými znalostmi a schopnostmi se zpravidla výrazně liší od ostatních spolužáků. Žák v kolektivu v dané oblasti vyniká. Dalším výrazným projevem nadání je vnitřní motivace žáka a zájem o samostudium, kreativní přístup k řešení problémů, kladení nových otázek a iniciativa nových nápadů. Samotná hodnota IQ nemusí být určující, klíčová je právě motivace se o danou oblast samostatně zajímat.

Některé dotazované SŠ uvádějí, že MiND zvládají bez obtíží výuku ve všech předmětech, tedy se celkově vyznačují školní úspěšností. Nemusí se informace složitě učit (tzv. „memorovat“), ale naopak chápou jejich podstatu (např. vzorečky). Jiné naopak uvádějí, že MiND může mít nadání i jen na jednu oblast. Vzhledem k tomu, že na všechny dotazované SŠ přicházejí žáci na základě přijímacích zkoušek, jež jsou školami uváděny jako jeden z mechanismů výběru nadaných dětí, nesetkali jsme se se zkušeností žáka SŠ, který by byl výrazně nadaný na jednu oblast, a v dalších byl vysloveně školně neúspěšný.

Někteří respondenti však uváděli zkušenost skrytého nadání, které bylo odhaleno v rámci diagnostiky na odborném pracovišti (PPP), na něž se žák obrátil kvůli jiným SVP. Zpravidla však bylo nadání dotazovanými školami popisováno jako zjevné, čemuž odpovídá i nejčastější uváděný způsob identifikace nadání, tzv. pozorováním.

Spolu s definicí nadání respondenti uváděli také obtíže některých MiND se začleněním do kolektivu. Intelektově nadaní mohou vyrušovat při výuce, dle respondentů např. z toho důvodu, že je pro ně výuka příliš snadná, což vede k nudě. Respondenti dále uvedli, že nadaní mohou působit „podivínsky“ či introvertně. Několik škol uvedlo zkušenost s dvojitou výjimečností, zejména PAS (dříve Aspergerův syndrom) či ADHD. Tito žáci pak mohou využít tzv. plán pedagogické podpory či IVP, ale oboje je uváděno spíše ojediněle. Několik respondentů také uvedlo emoční nezralost v souvislosti s nadáním a zkušenosti se šikanou, jejíž obětí byli na předchozích školách nadaní žáci.

Nadání se v průběhu vzdělávacího procesu mění a vyvíjí, zároveň všeobecné nadání neboli tzv. multipotencialita může představovat kvůli univerzální šíři nadání problém při výběru VŠ. Proto si nadaní zpravidla, dle respondentů, podávají přihlášky na více VŠ různých zaměření.

Popis identifikačních mechanismů na rozpoznání dětí a žáků s nadáním

---

Výsledky za respondenty z řad předškolního vzdělávání

Všichni respondenti z řad mateřských škol uvedli, že nadání si povšimnou nejčastěji pedagogové metodou pozorování a analýzou výsledků činnosti dětí. Dalšími metodami jsou testy školní zralosti, které provádí PPP. Pozitivně jsou hodnoceny testy organizace Qiido, jelikož kromě diagnostiky zahrnují i doporučení, jak s daným MiND pracovat. Jsou hodnoceny jako kvalitnější a užitečnější než běžné testy z PPP, jsou však placené rodiči, což je hodnoceno jako možná překážka. Dalšími organizacemi, které nabízejí testování, jsou Centrum nadání (Fořtík) a Mensa.

Spolupráce s PPP v oblasti diagnostiky nadání byla hodnocena jako negativní, zejména při diagnostice MiND s OMJ. PPP nebyla dostatečně jazykově vybavena a rodiče dětí–cizinců si museli testy zajistit sami v zahraničí. Věk, kdy lze nadání rozpoznat, uvádějí dotazované školy 4–5 let.

Výsledky za respondenty z řad základního vzdělávání

Prakticky všechny školy uvádějí jako metodu identifikace pozorování a analýzu výsledků činnosti ze strany pedagogů během vyučování. Přirozeně vyplynulo, že hlavním pozorovatelem je třídní učitel (na prvním stupni ZŠ je tím, kdo s dětmi tráví nejvíce času). Bylo opakovaně uvedeno, že snadněji se intelektové nadání daří identifikovat během výuky matematiky (především pokud je vyučována dle Hejného), a to dokonce již během 1. ročníku ZŠ, jinak běžně až ve 2. a 3. ročníku. Školy mají snahu identifikaci nadání různě zpřesnit, například administrováním originální logické hry v 1. ročníku za přítomnosti koordinátora nadání či přítomností asistenta pro MiND při výuce.

Při pohledu na přechod žáků mezi MŠ a ZŠ se praxe liší. Na školy, které mají vybudovanou výbornou pověst, co se týče péče o MiND, přicházejí děti již s diagnózou nadání z MŠ, u ostatních základních škol se s tím setkáváme spíše zřídka.

Role ŠPP byla spojena se screeningem a pozorováním, případně jsou na existenci (mimořádně) nadaného žáka pracovníci ŠPP upozorněni pedagogy nebo rodiči žáků. Většina oslovených škol s rodiči komunikuje i během této fáze, přijímá poznatky a podněty na předpoklady o nadání.

Podstatnou roli během diagnostiky sehrávají i aktéři mimo prostor školy. Byly zmíněny pedagogicko-psychologické poradny, Qiido a Centrum nadání. Zkušenosti s diagnostikou z PPP byly vesměs dvojího rázu: a) vyšetření v PPP jako formální nutnost, PPP vychází vstříc, nicméně více se zaměřují na opačný pól spektra poruch, diagnóza pak může být používána jako podklad pro účast ve speciální skupině pro (mimořádně) nadané žáky; pro čerpání financí na podpůrná opatření nadaných; během zjišťování okolností problémů se vzděláváním odhalí přidružené nadání; nebo b) nemá smysl PPP využít – poradny si s nadáním neumí poradit, zpráva není přínosná, rodiče nemají i přes doporučení školy o diagnózu zájem, PPP nemůže ve zprávě přiznat finanční prostředky na PO pro nadané, čekací doby jsou moc dlouhé. Naopak diagnostika od Qiido byla opakovaně označena za velmi

kvalitní a přínosnou, jelikož popisuje přesně oblasti nadání a doporučuje další konkrétní kroky podpory, nicméně nevýhodou je, že se jedná o placenou službu, a tudíž je dalším nákladem pro rodiče.

Výsledky za respondenty z řad středního vzdělávání

Nejčastějším způsobem identifikace MiND na dotazovaných školách je pozorování a analýza výsledků činnosti pedagogy s následnou konzultací v pedagogickém sboru, případně s osobou, jež je na škole dedikována na podporu rozvoje nadání (tzv. koordinátor či mentor nadání), pokud na dané škole je. Při popisu diagnostiky pozorováním pak byly uváděny projevy nadání popsané v kapitole „Vnímání pojmu intelektového nadání“.

Jen výjimečně je MiND diagnostikováno v PPP, zpravidla pouze v případě dvojí výjimečnosti, kdy testy na jiné SVP či konkrétně nejčastěji SPU odhalí či potvrdí nadání. Pokud k takovému potvrzení došlo, bylo tomu spíše ještě na ZŠ. Diagnostiku z PPP považuje několik dotazovaných škol jako zbytečnou. Jedním z udávaných důvodů neužitečnosti potvrzení z PPP je absence doporučení, jak dál s MiND pracovat, případně časová nedostupnost (čekací lhůty) PPP.

Některé školy uvádějí také jako způsob potvrzení nadání úspěch v soutěžích a na olympiádách, jak na ZŠ, tak na SŠ. Více škol konstatovalo, že již samotné přijímací zkoušky na SŠ jsou cílené na nadané děti, a tedy panuje předpoklad, že všichni žáci dané školy mají určité nadání a studijní schopnosti (ze 13 dotazovaných SŠ jich 12 bylo gymnázií).

Jedna škola uvedla testy big5 či IQ testy, se kterými pracuje, jiná testy na identifikaci silných stránek, např. VIA, GALLUP, Strengthfinder, SALMONDO, Profi testy. Jednalo se o školy, které se věnují osobnostnímu rozvoji žáků obecně.

Postupy a metody při práci s dětmi a žáky s intelektovým nadáním

---

Dobrá praxe respondentů

Na úvod této kapitoly uvádíme pro ilustraci v první tabulce přehled přístupů a oblastí zájmu, které respondenti opakovaně zmiňovali jako důležité při práci s MiND a ve druhé uvádíme konkrétní metody, které se školám osvědčily při práci s nadanými dětmi a žáky. Nejedná se o vyčerpávající přehled, ale výčet těch nejdůležitějších oblastí. Podrobnosti uvádíme dále v textu a v přehledových tabulkách výsledků v Části 2.

Tabulka č. 1: Seznam osvědčených přístupů a oblastí zájmu při vzdělávání MiND

Osvědčené přístupy a oblastí zájmu při vzdělávání dětí a žáků s (mimořádným) intelektovým nadáním
Platné pro všechny (MŠ / ZŠ / SŠ) pokud není označeno jinak
Obohacování učiva
<ul style="list-style-type: none"> - Rozvoj „medadovedností“ - Badatelský přístup k výuce (ZŠ)
Práce se vztahy a kolektivem
<ul style="list-style-type: none"> - Přátelské prostředí - Osobní vztah učitel – žák, partnerský přístup (ZŠ, SŠ), politika otevřených dveří (ZŠ, SŠ) - Žáci vědí, že si mohou říct o podporu (ZŠ, SŠ) - Inkluze, práce s různorodostí dětí / žáků - nastavení zdravých vztahů při formování kolektivu - pomoc při začlenění do kolektivu
Nabízení možností dalšího rozvoje
<ul style="list-style-type: none"> - podnětné prostředí (MŠ), inovativní metody výuky - znalost zájmů jednotlivce - specializace, možnosti stáží, propojení s odborníky (SŠ), mentoring (ZŠ, SŠ)
Rozvoj soft skills
<ul style="list-style-type: none"> - sociální dovednosti, psychohygienu - sledování vlastního pokroku, podněcování k přebírání odpovědnosti (ZŠ, SŠ) - poskytování zpětné vazby + formativní hodnocení (ZŠ, SŠ) - sebepoznání + seberealizace (největší důraz na SŠ, ale vyskytuje se i dříve)
Individuální přístup
<ul style="list-style-type: none"> - vycházet z potřeb žáků, reflektovat jejich jedinečnost, IVP, umožnění specializace (SŠ)
Podpora motivace

Tabulka č. 2: Seznam osvědčených metod pro práci s MiND dle stupňů vzdělávání

Osvědčené metody pro práci s nadáním		
MŠ	ZŠ	SŠ
<ul style="list-style-type: none"> • NTC (Mensa) • Osobní portfolio dítěte (sledování rozvoje schopností) • Podnětné prostředí • Pomůcky / hračky 	<ul style="list-style-type: none"> • Speciální program pro MiND (1.st ZŠ) • Feuersteinovo instrumentální obohacování • Hejného metoda • Logické hry a hlavolamy • Kooperativní / problémové učení • Sokratovský dialog 	<ul style="list-style-type: none"> • Specializace ve vyšších ročnících (PVP) • Inovativní vzdělávací metody • Spolupráce s VŠ / odbornými pracovišti • SOČ, soutěže... • Možnosti + volba dalšího rozvoje • Rozvoj silných stránek • MiND v roli vyučujícího

Výsledky za respondenty z řad předškolního vzdělávání

Všechny dotazované školy uvedly jako základ práce s MiND individuální péči a přístup, založený na dobrém vztahu s pedagogem. Jako důležité bylo uvedeno nevyčleňování MiND z třídního kolektivu, naopak MŠ, které tyto děti vyčleňují na speciální program, byly dotazovanou školou hodnoceny negativně. Jako vhodnější jsou zmiňovány obohacující metody spíše než akcelerační. Dotazované školy pak rozvíjejí nadání dítěte náročnějšími úkoly či využíváním různých pomůcek. Některé také využívají osobní portfolio. U MŠ, která byla součástí Mensa škol, jsou 3 ze 4 pedagogů proškoleni právě organizací Mensa a využívají tak jejich doporučené postupy – např. NTC metodu, která byla hodnocena velmi pozitivně. Dobré zkušenosti jsou také s projektem Edison little for schools (AIESEC), v jehož rámci mateřské školy navštěvují zahraniční studenti a komunikují s dětmi v anglickém jazyce. V případě bilingvní MŠ se osvědčilo vzdělávání českých dětí a dětí cizinců v poměru cca 50:50.

Zásadním uváděným cílem podpory MiND je pak vzbudit a udržet vnitřní motivaci. Je důležité podpořit MiND, aby svůj talent neskrývalo, ale také, aby respektovalo nadání ostatních. Některé MiND jsou vnímány jako uzavřené či emočně nestabilní, a je proto potřeba pracovat na jejich začlenění do kolektivu. Důraz je kladen na osobní zájem pedagogů o téma rozvoje nadání a jejich odbornosti; bilingvní MŠ pak uvedla, že využívají hojně zahraniční školení a webináře.

Rozvoji MiND se v dotazovaných MŠ věnují asistent pro MiND, školní psycholog (na MŠ spojené se ZŠ), koordinátor inkluze či ředitel školy. U dětí s dvojitou výjimečností pak působí také na jedné MŠ AP, který však vypomáhá především s oblastí SVP, nikoli nadáním jako takovým. Mimo školní prostředí pak mají vliv na rozvoj nadání zejména rodiče či rodinné prostředí. Jedna z dotazovaných škol uvedla zkušenost, že rodiče podporují dítě v jeho nadání, pokud je jim samým oblast zájmu blízká. Pokud ne, rodiče o rozvoj nadání nemají zájem.

Výsledky za respondenty z řad základního vzdělávání

Více jak polovina škol uvedla, že mají speciální program pro MiND, který se zpravidla realizuje na místo 1 hodiny běžné výuky daného předmětu týdně (zvláště pro matematiku, češtinu a na menšině škol i pro prvouku). Tento program zpravidla funguje jen na 1. stupni ZŠ, na druhém stupni funguje jen výjimečně a v omezené míře, nejdéle do 7. ročníku. Většinou je pak péče o nadání realizována jen v rámci běžné výuky či dochází k půlení tříd dle dovedností žáků. Školy velmi často zmiňují, že většina nadaných odchází na VG a dochází k vylidnění tříd. Nadaní žáci, kteří na ZŠ zůstávají, mají často buď tzv. dvojitou výjimečnost, či by se dali zařadit do skupiny tzv. „rebelujících“ MiND. Nicméně i tak je jich příliš málo na vytvoření specializovaných skupin, a tak je školy na 2. stupni ZŠ zpravidla nevytvářejí a samy přiznávají, že se na práci s MiND na druhém stupni neklade takový důraz jako na stupni prvním.

Mezi školami panuje shoda v upřednostnění obohacování obsahu školního učiva oproti zrychlování (např. přestupu do vyššího ročníku), které zástupci škol vnímají jako problematické, a to především u žáků z 1. stupně, kdy je vyšší šance sociální a emoční nezralosti, která potom sehrává roli v začlenění žáka do kolektivu. Takový žák sice dostává adekvátní kognitivní podněty, v psycho-sociální

rovině ale může strádat. Respondenti se dále shodují na nutnosti vycházet z potřeb žáků a na základě jejich jedinečnosti připravovat více úrovní v zadání úloh. Z pohledu škol je nutné pamatovat i na skupinovou rovinu výuky, tedy k nadaným přistupovat inkluzivně. Školy se většinou soustředí na rozvoj metadovedností, strategií učení, poznávání, experimentování, bádání, používají různé pomůcky typu logických her (opakovaně zmiňují Abaku), on-line logických her (např. gather.town), hlavolamů a dalších úloh, které nabízejí více způsobů řešení.

Větší počet škol se také snaží pracovat na seberozvoji žáků, podporují jejich sebepoznání a seberealizaci. Opakovaně jsme se setkali s pozitivní zkušeností s Feuersteinovou metodou instrumentálního obohacování, jedna škola zmínila zařazení etické výchovy, jiná preferuje především posilování socializace žáků v 1. až 3. ročníku, jinde se snaží identifikovat především jejich silné stránky a zájmy. Obecně se školy shodují na důležitosti rozvoje tzv. soft skills. Jako klíčové se také jeví navázání kvalitního osobního vztahu mezi učitelem a nadaným žákem.

Školy také zmiňovaly důležitost zpětné vazby, formativního hodnocení, často zmiňovaly alternativní metody výuky jako je problémové učení, projektová práce a skupinová práce, role-play. Školy dále nabízejí různé aktivity, do kterých se mohou nadaní žáci zapojovat, jako jsou různé kroužky (logické a matematické hry, čtenářský klub, klub pro nadané) či např. mentoringový program, ať už ve formě spolupráce mezi staršími a mladšími žáky, či za pomoci dobrovolných mentorů z řad absolventů, studentů VŠ, odborníků z oboru anebo samotných učitelů.

Na dotaz, co se nejvíce osvědčilo při práci s MiND, školy velmi často zmiňovaly metody či programy, které jsou zmíněny výše. Oproti již zmíněnému tak lze ještě vzpomenout apel na zjištění a přizpůsobení výuky potřebám žáků. Obecně se osvědčily inovativní přístupy ke vzdělávání. Opakovaně také školy zdůrazňují důležitost fungujícího kolektivu a přátelské atmosféry a také zajištění prostředí, kdy žáci vědí, že je škola v jejich zájmech podporuje a že si můžou o podporu říct.

Školy většinou hůře nacházely odpovědi na otázku, co se zatím v oblasti péče o nadané neosvědčilo. Shoda panovala na nevhodnosti akcelerace – někteří akceleraci dokonce označili za největší chybu při vzdělávání nadaných. Dále se jedná o anekdotické zkušenosti – korespondenční kurzy pro MiND se neosvědčily na 1. stupni ZŠ, jelikož žáci sami neudrží motivaci dlouhodobě pokračovat a spíše oceňují interakci s učitelem při výuce. Dále se neosvědčilo plošné testování intelektu – velká část třídy nebyla motivovaná to brát vážně. Také jedna škola uvádí, že se neosvědčilo vyčlenit MiND do speciální třídy. Další škola zmínila, že nelze předpokládat, že AP bude schopen nahradit profesionála typu školní psycholog či školní speciální pedagog – obecně se tedy nevyplácí, když na škole dlouhodobě nepůsobí vzdělaní profesionálové zabývající se jen problematikou MiND.

Výsledky za respondenty z řad středního vzdělávání

Můžeme konstatovat, že způsoby práce s MiND na dotazovaných SŠ sledují v podstatě tři základní cíle. Jeden se věnuje prohloubení znalostí a inovativního přístupu k řešení problémů, druhý sociálnímu začlenění MiND a třetí nalezení (sebe)motivace k rozvoji nadání, kam můžeme zařadit i sebe-rozvoj a hledání dalšího směřování.

Nejčastěji zmiňovanými způsoby práce s MiND jsou pak dotazovanými školami uváděny především individuální přístup při rozvoji nadání, dále důraz kladený na sociální začlenění, spolupráce s dalšími subjekty při rozvoji převážně akademických znalostí žáků a různé podoby mentoringu, pod kterými zde rozumíme i spolupráci mezi ročníky, spolupráci s absolventy škol či experty z VŠ a vědeckých pracovišť. Několik SŠ zmínilo také zahraniční spolupráci, zejména stáže jako zdroj obohacení znalostí a zkušeností žáků i pedagogů.

Mezi individuální přístupy patří jak poskytování individuálních konzultací, tak vytváření individuálních podmínek ke studiu, někdy též formou IVP. IVP pak na dotazovaných školách nemají podobu písemného programu, ale spíše individuální domluvy. Individuální program může vypadat například tak, že žák místo volitelného semináře absolvuje kurz Centra pro talentovanou mládež nebo se věnuje přípravě na olympiádu a za tímto účelem je mu školou dočasně umožněno věnovat přípravě čas z jiných předmětů. Celkově více škol zmínilo, že klíčové je nechat žákům dostatečný prostor pro rozvoj jejich nadání, podporovat je v samostatnosti a umožnit jim specializaci. Několik respondentů uvedlo, že by uvítali větší pružnost ŠVP tak, aby bylo možné již od 1. ročníku nabídnout větší množství volitelných předmětů a žáci se mohli rozvíjet podle svého nadání a zaměření.

Pro rozvoj sociálního začlenění MiND dotazované školy zmiňují především prostředky pro posílení třídní koheze a vytvoření bezpečného klimatu ve škole, založeného na důvěře. Některé dotazované školy uvádějí, že žáci mohou přijít za pedagogy či pracovníky ŠPP a poradit se. Školy jako nejčastější prostředek pro socializaci nadaných uvádějí adaptační výjezdy. Některé školy varují před zbytečnou segregací MiND například tím, že by měli speciální program mimo třídu, či před přílišným zdůrazňováním nadání žáka. Někteří učitelé uvádějí, že se MiND snaží zapojit do výuky v roli vyučujícího.

V tomto směru je tedy vidět na školách na jedné straně snaha o individuální přístup, o nastavení individuálních podmínek pro rozvoj nadání, ale na druhé snaha, aby individuální přístup nevedl k segregaci MiND. Některé dotazované školy uvádějí problém s emoční nestabilitou a socializací obecně. Z podobného důvodu také několik dotazovaných škol uvedlo, že nepovažují za prospěšnou praxi akceleraci, jelikož MiND sice svými znalostmi dosahuje na úroveň vyšších ročníků, nikoli však emočně a sociálně.

V oblasti prohloubení akademických znalostí školy využívají spolupráci s řadou institucí, vědecko-výzkumných pracovišť, neziskových organizací apod. Nejedná se o systémově podporovanou spolupráci, ale často probíhá na základě osobních kontaktů vyučujících či vedení školy na dané pracoviště, popřípadě se jedná o programy, které poskytují různé organizace, výzkumné ústavy či VŠ. Mezi spolupracujícími organizacemi jsou uvedeny především AV ČR a různé VŠ, nejčastěji byla zmíněna MFF UK, dále také PŘF UK. Jejich podrobný seznam je uveden v soupise dobré praxe ve druhé části výzkumné zprávy. Více dotazovaných škol uvedlo, že se jejich spolupráce zaměřuje především na akademickou sféru, v případě SOŠ na veřejné instituce se zaměřením na právo. Firemní prostředí bylo zmíněno zcela ojediněle, a to opět jen na SOŠ.

Dalšími prostředky prohlubování znalostí uváděnými školami jsou široká nabídka volitelných předmětů, včetně možnosti iniciovat nové předměty samými žáky, dále široká nabídka kurzů, ať již na samotné škole, či poskytovaných jinými institucemi, např. VŠ, včetně zahraničních škol a projektů, DDM a dalšími, viz soupis dobré praxe. V některých školách také pracují s prohloubením znalostí projektovými dny, týdny vědy, možnostmi využívat laboratoře na VŠ, dále různými soutěžemi (na úrovni školy i mimo ni) a účastí na olympiádách. Někteří učitelé také pracují s několika úrovněmi výuky v daném předmětu. V případě jazykového nadání pak jedna škola uvedla akceleraci v daném jazyce, ovšem pouze na úrovni učebnic pro vyšší ročník, nikoli docházení na daný předmět do vyššího ročníku. Jedna škola uvedla naopak blokový způsob práce pro celou třídu, nikoli vyčleňování MiND jako jednotlivce, jiná pracuje s vysokými nároky na studium, včetně maturity.

Podstatným okruhem rozvoje nadání uváděným dotazovanými SŠ je hledání a udržení vnitřní motivace k rozvoji nadání. Jedna škola zmínila, že není ani tak problém identifikovat MiND, jako ho podpořit v nalezení motivace a jejího udržení. Dotazované SŠ také zmiňovaly, že nadání se v průběhu vzdělávacího procesu mění a je třeba jej rozvíjet. Školy proto nabízejí řadu mentoringových programů, s mentory či patrony z VŠ či výzkumných pracovišť, případně s mentory z jiných ročníků. Více škol také kladně hodnotilo zapojení absolventů školy právě v roli mentora či účastníka projektových dní, dní otevřených dveří apod. Jiné školy využívají jako motivační faktor účast na olympiádách a soutěžích. Jako přínosné také školy zmiňují různé stáže či výjezdy do zahraničí. Zpravidla jsou stáže směřovány do 3. ročníku a mají žákům usnadnit rozhodování se, jakým směrem se chtějí po SŠ vydat. Některé dotazované školy kladou důraz na osobnostní rozvoj, např. formou osobního portfolia (zachycuje silné stránky) a nastavení individuálního programu.

Ač na několika školách byl zmíněn koordinátor nadání, popis fungování podpory nadání a její koordinace se na každé škole liší. Většina koordinace se kromě organizační složky (výjezdy, stáže, praxe na VŠ, mentoringové programy apod.) opírá o komunikaci mezi pedagogy a je závislá na osobním nastavení a nadšení zapojených pedagogů. Většina tuto činnost, která přesahuje jejich běžné pedagogické úvazky, dělá ve svém volném čase, dobrovolně a zadarmo; jedna škola pak zmínila grant HMP, který pedagogům umožňoval některé činnosti nárazově uhradit. Z popisu praxe je také patrné, že neexistuje jednotná metodika, kterou by školy využívaly anebo se jí inspirovaly, s výjimkou jedné SŠ, která sama navrhla vlastní alternativní školní vzdělávací plán, kde jsou posíleny prvky seberozvoje a identifikace silných stránek studentů a více se využívají alternativní způsoby výuky nežli jen frontální výuka. Řada škol se inspiruje jinými školami na základě osobních kontaktů, ale systematické propojení či podpora ze strany MŠMT chybí.

Popis spolupráce s jinými organizacemi, institucemi ve vztahu k rozvoji talentu a nadání

Výsledky za respondenty z řad předškolního vzdělávání

Kromě PPP, s nimiž byla spolupráce pro oblast MiND hodnocena spíše negativně, spolupracují dotazované MŠ s následujícími organizacemi: Mensa, Klub chytrých dětí, Qiido, Centrum nadání, AIESEC ČR (projekt Edison little for schools). Qiido bylo zmiňováno především v kontextu kvalitního testování a následných doporučení, jak s nadáním pracovat. Mensa byla zmiňována jako garant

proškolení pedagogů v rámci sítě Mensa škol a jako autor a garant NTC learning metody pro rozvoj kognitivních schopností dětí, dále byla pozitivně hodnocena Mensa konference jako nástroj pro sdílení a síťování a Mensa metoda testování.

Výsledky za respondenty z řad základního vzdělávání

Spolupráce škol a dalších aktérů péče o (mimořádně) nadané žáky zahrnuje škálu organizací od školských poradenských zařízení (PPP), přes neziskové organizace nabízející práci s nadanými až k zastřešujícím organizacím jako je NPI ČR – příspěvková organizace MŠMT. Co se týče NPI a organizací, které institutu předcházely, jsou obecně kladně hodnoceny, především snaha o propojování jednotlivých škol v rámci výměnných stáží pedagogů mezi školami a organizace školních exkurzí. Účastníci zmínili také projekt Talnet a SIPON.

Nejčastěji byla na úrovni ZŠ uvedena zkušenost se spoluprací spádových PPP. Vynikala mezi nimi spolupráce s PPP pro Prahu 1, 2 a 4, která byla hodnocena jako ta kvalitnější, která o děti s (mimořádným) nadáním pečuje. Konkrétně byla zmíněna PhDr. Pavla Picková, jejíž služby se pohybují od přímé práce s klientem až k poskytování vzdělávání o (mimořádně) nadaných dětech. Základní školy v Praze ale neuvádějí pouze dobré zkušenosti s PPP. Naopak větší část hodnotí tuto spolupráci v oblasti nadání negativně – PPP nemají dostatek zkušeností v práci s nadanými, diagnostické zprávy neobsahují žádné užitečné informace pro další práci či jsou dokonce téměř totožné pro různé děti, cizojazyčné vyšetření nelze provést, jelikož zaměstnanci PPP nemluví anglicky, a tak podobně. Jedna škola se vyjádřila i tím způsobem, že jim PPP sdělila, že nemohou poskytovat finanční prostředky na PO pro MiND.

Z nestátních poskytovatelů péče o (mimořádně) nadané dominuje zkušenost s Mensa ČR, která kromě souvislosti s programem „Chytré hlavičky“ byla opakovaně zmíněna jako organizátor konference „Vzdělání pro budoucnost“, která v posledním roce z důvodu pandemie covid-19 nemohla proběhnout. Dále jsou zmíněny zkušenosti s organizacemi Qiido (včetně diagnostiky nadání, která je hodnocena velmi kladně), Centrum nadání, Centrum talentované mládeže (program Objevitelské soboty), EDUcentrum, STaN, Věda nás baví, Nadace RSJ a spolupráce s DDM.

Jako se školami spolupracující osobnost byla jmenována psycholožka Monika Stehlíková. Jako vzdělavatelka pro učitele nabízí kurz „Rozvoj pozornosti a všímavosti žáků“ a zaměřuje se na téma mindfulness ve škole.

Výsledky za respondenty z řad středního vzdělávání

Z organizací, které se věnují MiND, zmínily a pozitivně hodnotily dotazované školy především pravidelné využívání následujících programů či činností institucí: Centrum pro talentovanou mládež, AV ČR („Otevřená věda“), MFF UK, PŘF UK, PF UK, SOČ, Mensa či spolupráci s Gymnáziem Na Zatlance (centrum kariérového poradenství, sdílení zkušeností).

Z dalších aktivit na dotaz hodnotily školy projekt Talnet (NPI) buď tak, že ho nevyužívají, či mají neutrální zkušenost či jedna škola uvedla zkušenost negativní. Mezi dalšími organizacemi byly zmíněny DofE, Centrum Filip či Qiido. Některé školy uvedly, že nevyužívají žádnou takovou spolupráci, jiné uvedly, že např. na úrovni podpory z MŠMT či NPI ČR v rámci DVPP existují metodické materiály či kurzy k MiND především pro ZŠ.

Několik škol zmínilo negativní zkušenost s PPP. Většina výhrad se týkala časové nedostupnosti PPP, a především nedostatečných pokynů k práci s MiND. PPP jsou využívány spíše pro práci s MiND s dvojitou výjimečností.

Potřeby a překážky dotazovaných škol vzhledem k práci s nadanými dětmi / žáky

---

Výsledky za respondenty z řad předškolního vzdělávání

Mezi hlavní překážky podpory práce s MiND v dotazovaných MŠ byla uvedena především nedostatečná kvalifikace pracovníků MŠ, včetně AP. Nezáměr o práci s MiND lze dle respondentů vyzorovat již u studentů PedF. Další překážkou je nedostatek pedagogů pro MŠ obecně a příliš vysoký počet dětí ve třídách. MiND mají také podle zkušeností respondentů často problémy se začleněním do kolektivu i do širší společnosti, která je vnímá negativně. Obtížné je také u některých vzbudit a udržet motivaci. Některé pomůcky jsou drahé, podobně jako diagnostika nabízená Qiido.

Potřeby dotazovaných MŠ pro oblast rozvoje nadání zahrnují především zvýšení počtu a odbornosti pedagogů pro práci s MiND. To obnáší proškolení či zlepšení vzdělání pedagogů pro oblast MiND, dále větší počet pedagogických pracovníků obecně a zavedení pozice odborného pracovníka. Jednalo by se o speciálního pedagoga a psychologa, nikoli AP, který již samotným formátem školení nutného pro výkon pozice AP nemůže svou kvalifikací postačovat.

Další zmiňovanou potřebou byly nedirektivní metodické vedení a sdílení dobré praxe, nejlépe formou platformy, která by byla určena MŠ spolu se ZŠ. Tato platforma by měla být veřejná, měla by být založena na propojení s MŠMT a ČŠI a zahrnovala by spolupráci, nabízela by manuály, předlohy pedagogických plánů a sdílení informací, které je třeba plnit z pohledu legislativy, dále odborné, hlavně psychologické poradenství. Dalším podstatným bodem je změna smýšlení veřejnosti o MiND, a to včetně studentů PedF, aby byli více motivovaní pro práci s MiND, a další vzdělávání v tomto směru.

Výsledky za respondenty z řad základního vzdělávání

Zástupci ZŠ zmiňovali v oblasti potřeb obecně nejčastěji nedostatek zdrojů – především finančních na zajištění speciální péče o nadané žáky, což je také odrazem nedostatku času nynějších učitelů a obecně nedostatku kvalitního personálu s adekvátním vzděláním. Školy postrádají stabilní, předvídatelný a dlouhodobý systém financování podpory žáků s SVP, do čehož jsou zde zařazeni i MiND. Problematika samozřejmě také souvisí s financováním a stabilitou úvazků pro AP, školní

psychology a další odborníky. Nápomocné by bylo i snížení počtu dětí ve třídě, ale všichni si uvědomují, že to není reálné. Dále školy zmiňují problém, že učitelé se nemohou zaměřit na metodickou práci, práci na strategiích, vymyšlení například systému péče o MiND na jejich škole či se jen prostě specializovat na práci s nadanými žáky, jelikož na to není jejich úvazek dostatečně flexibilní a mají jiné přesně stanovené povinnosti.

Školy se také vyjadřovaly k absenci jednotné a systematické metodické podpory ze strany MŠMT a ČŠI. Péči o MiND shledávají jako náročnější než třeba o žáky s SPU, jelikož neexistují přesně stanovené postupy podpory či rozšiřující materiály pro práci s nadanými, které by byly navázané na vzdělávací kurikulum. Školy poptávají centrální úložiště materiálů pro práci s MiND v rámci centrální podpory od MŠMT a ČŠI. Dále navrhují další školení a workshopy zaměřené na práci s MiND pro učitele, ale také pro rodiče; měly by však být prakticky zaměřené. Školy také poptávají (či si chválí, pokud již na škole fungují) různé formy sdílení dobré praxe a obohacování dalšího vzdělávání svých pedagogů, ať už formou intervize či supervize, hospitací nebo mentoringu od odborníků na vzdělávání nadaných žáků.

Dále respondenti zmiňovali potřebu zajistit na školách existenci koordinátora pro (mimořádně) nadané žáky, který by metodicky vedl kolegy v učitelském sboru a zároveň dokázal vykonávat přímou práci s těmito žáky; nesuplovat činností AP práci speciálního pedagoga nebo školního psychologa či koordinátora pro nadání na škole. Existuje poptávka po vzniku a distribuci výukových materiálů pro práci s MiND. Někteří respondenti zmínili i potřebu naučit třídní učitele zvládat management školní třídy (a to včetně práce se SPCH). Bylo by ideální, aby se v systému péče pohybovalo více odborníků na vzdělávání MiND (center zaměřených na péči o MiND žáky z 1. stupně), ale to platí i pro obratnost a schopnosti řadových pedagogů. Zhruba polovina respondentů ze ZŠ reflektuje nedostatečnou kvalifikaci učitelů v oblasti vzdělávání MiND. Cestou ke zkvalitnění školní praxe vzhledem k nadaným by mohla být i forma DVPP nebo workshopy pro širokou veřejnost o principech práce a vzdělávání nadaných.

I respondenti ze ZŠ zmiňují, že je třeba zvedat povědomí o potřebách MiND, konkrétně je třeba změnit představu, že si nadaní poradí sami a že nepotřebují speciální péči, také je třeba změnit postoj rodičů, kteří se mnohdy zdráhají podniknout kroky k diagnostice nadání – mohou je k tomu vést různé důvody, například obava, aby jejich dítě nevyčnívalo, dlouhé čekací lhůty v PPP, domněnka, že diagnóza není potřeba, či nezájem o nadání dítěte nebo o vzdělávání obecně.

Výsledky za respondenty z řad středního vzdělávání

Hlavní překážky v podpoře MiND lze rozdělit do několika oblastí. Patří mezi ně nedostatečné kapacity, především finanční a časové. Ty se týkají hrozby nedostatku pedagogů do budoucna, kdy školy registrují nezájem o pedagogické obory, zejména z důvodu nízkého finančního ohodnocení učitelů. Další překážkou je nedostatek financí na činnost pedagogů na aktivity pro MiND mimo výuku, nedostatek financí na kroužky mimo školu (např. Centrum pro talentovanou mládež poskytuje drahé online kurzy) a celkově nedostatek času na individuální práci. Ten se týká jak pedagogů, tak například ŠP, který se věnuje spíše dětem s jinými problémy. K časovému nedostatku přispívá také příliš mnoho dětí ve třídě, přičemž optimum by bylo 15 až 18 dětí.

Na tyto překážky reagují potřeby škol – navýšení časových, finančních a odborných kapacit. Mezi potřeby škol pro rozvoj nadání patří především finance pro pedagogy obecně a na uhrazení jejich aktivit na podporu MiND mimo výuku, dále finance na kurzy a kroužky, případně pro žáky, kteří si nemohou podporu nadání mimo rámec výuky dovolit z finančních důvodů. Jedna škola uvedla, že klíčové je, aby finance nebyly závislé na časově omezených grantech, ale aby byly stabilní.

Další překážky zmiňují dotazované školy v oblasti metodické podpory. Jedná se o absenci metodické podpory především při práci s MiND s dvojí výjimečností, dále nedostatečnou nabídku DVPP v oblasti vzdělávání nadaných pro SŠ a celkový nedostatek informací o metodách práce s MiND. Znalosti pedagogů o práci s MiND jsou hodnoceny jako nahodilé či nedostatečné. Problém také nastává, pokud si pedagog a MiND osobnostně nevyhovují. Vhodným opatřením by byla možnost obrátit se na odborníka pro oblast MiND, včetně psychologa či speciálního pedagoga, dále DVPP či snadná dostupnost informací, kam nadaného žáka po diagnostice nadání směřovat. Jedním ze zmíněných opatření by byl zásobník nápadů a vzdělávacích pomůcek / postupů, například shromážděním výstupů z grantů HMP, které školy pro tuto oblast získávají, avšak jejich výstupy se dále nesdílejí mezi ostatní školy. Jako další potřebu školy vnímají přítomnost osoby, která by se na škole věnovala přímo rozvoji nadání. Jako potřebné se také jeví, aby byli již studenti pedagogiky připravováni na práci s MiND a měli např. základy kariérního poradenství či koučování.

V oblasti diagnostiky tvoří překážky především dlouhé čekací lhůty v PPP či nepochopení nadání pedagogy, v jejichž vyučovaném předmětu nadaný žák nevyniká. Diagnostiku a celkový přístup k MiND také ovlivňuje tlak rodinného prostředí, především ambice rodičů. Může tak docházet k přetěžování žáka či preferování ambicí rodičů nad zájmy MiND. Tlak je patrný zejména u MiND na víceletých gymnáziích.

Poslední výraznou zmiňovanou oblastí překážek pro práci s MiND byly školami zmiňované aspekty málo flexibilního systému školství, zejména nemožnost změnit vzdělávací kurikulum tak, aby mohli nadání využívat více volitelných předmětů již od 1. ročníku SŠ, aby se mohli specializovat či prohlubovat znalosti v oblastech svého zájmu. Také šablony byly shledány jako nedostatečně flexibilní – například školy zmiňují, že nejsou schopny naplnit formální podmínky nebo nemohou čerpat finanční prostředky na aktivitu, které by se zúčastnili jen MiND. Šablony toto neumožňují, jelikož počítají se zapojením celé třídy. Nicméně pak pro školu nemá smysl akci organizovat, jelikož většinu dětí nebude zajímat. Jiné – vhodnější zdroje financování respondenti neznají.

Popis SVP a dalších vzdělávacích potřeb ve vztahu k nadání

Výsledky za respondenty z řad předškolního vzdělávání

V oblasti SVP zmiňovaly dotazované školy především potřeby žáků s dvojí výjimečností, zejména s PAS a ADHD. Jedna škola uvedla, že dvojí výjimečnost je u MiND častým jevem. Jako pozitivní zkušenost pro práci s dětmi s dvojí výjimečností školy zmiňují činnost AP, ovšem jen pro oblast SVP,

nikoli nadání jako takového. Tam naopak byly schopnosti, resp. odborné znalosti AP hodnoceny jako nedostatečné.

Samostatným tématem je také podpora nadaných dětí s OMJ, kdy jedna škola uvedla negativní zkušenost s PPP, především neschopnost provést diagnostiku a poskytnout podporu pro děti s OMJ.

Významnou oblastí podpory MiND s dvojí výjimečností je začlenění do kolektivu a rozvoj sociálních dovedností. Osvědčuje se inkluzivní, nikoli exkluzivní přístup. Některé děti také podle zkušenosti dotazovaných škol dvojí výjimečnost dlouho skrývají, jelikož jsou díky vyššímu intelektu schopny SVP samy kompenzovat.

Výsledky za respondenty z řad základního vzdělávání

Respondenti se nejdříve vyjadřovali obecně ke vzdělávacím potřebám nadaných v širším pojetí, zhruba polovina dále zmiňovala dvojí výjimečnost a také sociální aspekty.

Co se týče obecného pojmání vzdělávacích potřeb MiND, respondenti často poukazují na kognitivní potřeby těchto žáků: věci do hloubky pochopit, porozumět, dozvědět se více, dělat si věci po svém, vymyslet si vlastní řešení úlohy či dokonce jeden respondent zmínil používání vlastního jazyka. Učitelé také zmiňovali důležitost zpětné vazby a formativního hodnocení. Respondenti dále zmiňovali, že se můžeme u nadaných setkat s perfekcionalismem, vysokou soutěživostí a vysokými (leckdy až chorobnými) nároky na dodržování pravidel. Několikrát také zaznělo, že zvláště žáci 1. stupně ZŠ potřebují ke kvalitnímu vzdělávání rovnocenného partnera – tedy šikovného učitele, který bude podobně naladěný. S vrstevníky si nemusí příliš rozumět. Jako klíčová se také jeví schopnost učitele vzbudit a udržet motivaci u nadaných, což může být výrazně náročnější než u ostatních žáků.

Čímž se dostáváme k sociálním aspektům. Intelektově nadaní mohou potřebovat pomoc se začleněním do kolektivu. Většina škol se snaží pracovat s kohezí kolektivu, ať už formou adaptačních kurzů, či nastavováním pravidel fungování třídy, potažmo celé školy. Objevovaly se názory, že MiND se potřebují často projevovat, tudíž mohou vyžadovat vyšší pozornost učitele, nicméně také zaznělo, že se to může lišit v závislosti na pohlaví. Dívky bývají většinou sociálně zdatnější, ale bohužel to může vést k tomu, že se přizpůsobí ostatním a tolik se neprojevují, a tudíž i jejich nadání zůstane učiteli skryto. Chlapci naopak mohou vyrušovat či být vzdorovití. Respondenti často buď přímo či nepřímo zmiňovali kategorizaci MiND, kterou používá Qiido, kde se kromě „ideálních“ a „skrytých“ nadaných vyskytují i ti „rebelující“, kteří jsou právě většinou chlapci. Obecně se respondenti shodnou, že nadaní žáci vyčnívají z kolektivu, jeden z respondentů zmínil velmi dobrou zkušenost s inkluzivním přístupem i ve vztahu k nadaným žákům: „*Děti jsou zvyklé na různorodost speciálních vzdělávacích potřeb mezi sebou. A to se promítá do jejich tolerance vůči individuální péči během školní docházky.*“ Na druhou stranu zazněly i zkušenosti s MiND s velmi vysokou sociální inteligencí, kteří byli schopni manipulovat s lidmi ve svém okolí anebo přesně odhadnout očekávání ostatních a následně se jim přizpůsobit (i na úkor vlastních potřeb). Obecně lze říct, že pro MiND může být velmi přínosný rozvoj soft skills a sociálních dovedností.

Zhruba polovina respondentů zmínila ve spojitosti s MiND také dvojí výjimečnost, konkrétně ve funkčním spektru autistických poruch, specifických poruch učení, případně chování, často také spojují tuto výjimečnost se sociálními aspekty. Mimo jiné zazněl postřeh, že MiND jsou schopni poměrně dlouho nějaký takový handicap kompenzovat, a nemusí být proto zaznamenán. Anebo opakovaně zaznělo, že došlo k překvapivé identifikaci intelektového nadání při vyšetření žáka, který se choval v hodinách problémově. Více respondentů zmínilo, že nadání mohou být emočně nestabilní či silně citliví. Také zazněl názor, že v případě MiND s přidruženou poruchou se může stát, že při speciálně pedagogické péči bude věnováno příliš času kompenzaci slabých stránek na úkor rozvoje nadání. Opakovaně jsme se setkali s tím, že nadání žáci s nějakou přidruženou poruchou jsou ti, kteří zůstávají na 2. stupni ZŠ (tedy neodcházejí na víceletá gymnázia), což bohužel může vést k jejich dalšímu vyčlenění z kolektivu pro jejich odlišnost. Bohužel také zpravidla na druhém stupni ZŠ nebývá tak propracovaný systém péče o nadané žáky. Z těchto žáků se pak často stávají žáci, které by šlo dle výše zmíněné kategorizace označit za „rebelující“ MiND.

Výsledky za respondenty z řad středního vzdělávání

V oblasti SVP zmiňovaly dotazované školy nejčastěji SVP žáků s dvojí výjimečností. Ty se týkaly především možnosti ponechat na samotném žákovi, zda si přeje úlevy, či ne. Některé školy uváděly, že SŠ žáci s SVP již speciální přístup na SŠ dále nechtějí. V případě SPU jsou nedostatky většinou dobře kompenzované. Školy samy reflektovaly spíše potřebu socializace a vyvážení emoční nezralosti některých MiND, zvláště u těch s dvojí výjimečností. V oblasti dvojí výjimečnosti nejčastěji školy zmiňují právě emoční nezralost, PAS (dříve Aspergerův syndrom), v jednom případě zrakové postižení.

Kromě dvojí výjimečnosti školy zmiňují obecně sociální aspekty nadání a riziko vyčlenění z kolektivu vzhledem k jejich odlišnosti a mnohdy introvertní povaze, opakuje se apel na podporu dobrého klimatu ve třídách a prevenci vyčleňování z kolektivu. Školy zpravidla pořádají adaptační kurzy, které by ale sami o sobě neměly být vnímány jako gró podpory prevence ostrakizace, lze je vnímat jako vhodný prvek sloužící k včasnému nastavení žádoucích vztahů, na který je třeba systematicky navazovat. Školy také zpravidla vyjadřují pochopení pro odlišné potřeby MiND a snaží se jím vyjít vstříc, většinou v podobě neformálních dohod a úprav vzdělávání. Zvláště na víceletých gymnáziích respondenti upozorňují na velký tlak ze strany rodičů na úspěšnost žáka – opakovaně zmiňují, že je třeba pracovat i s rodiči, vhodné by bylo, kdyby existovaly i speciální kurzy pro rodiče MiND.

Popis vzájemné kooperace a spolupráce při sdílení dobré praxe

---

Výsledky za respondenty z řad předškolního vzdělávání

Dotazované MŠ kromě institucí, které se věnují rozvoji nadání, a kromě jednoho případu zapojení do sítě Mensa škol, udržují především formu osobních kontaktů s jinými MŠ. Dále mapují ZŠ, které se věnují nadaným dětem, a doporučují rodičům, na jakou školu by jejich dítě mohlo dále pokračovat - jedná se například o ZŠ Curieových, ZŠ Ostrovní či ZŠ sv. Voršily. Dotazované MŠ uvádějí

zkušenost, že se po nástupu na běžnou ZŠ setkávají MiND s nepochopením. Kladně byla hodnocena Mensa konference jako prostor pro sdílení zkušeností.

Výsledky za respondenty z řad základního vzdělávání

Ve většině případů se základní školy z Prahy nezapojují do žádné platformy sdílení mezi školami (výhradně vzhledem k MiND). Někteří sdílejí zkušenosti skrze neformální skupiny na sociálních sítích, jiní by uvítali činnost koordinátora nadání mimo školu v rámci regionu, který by se mohl o takovou platformu zasadit. Další respondenti zmiňovali sdílení zkušeností ohledně MiND v rámci dalších aktivit jako je Mensa konference „Vzdělávání pro budoucnost“, setkání ředitelů škol, schůzky k Místním akčním plánům, při stážích, které zajišťoval NPI ČR, či při stážích mezi ZŠ, které si zajišťovali respondenti sami. Školy se zdají být dle vyjádření jednoho z respondentů prozatím poměrně uzavřené z důvodu ochrany vlastního know-how a konkurence mezi školami. Nicméně to se dle tohoto respondenta začíná pomalu měnit. I my jsme zaznamenali otevřenost ke sdílení, zvláště co se týče vzájemných hospitací, sdílení zkušeností. Nicméně školy často zmiňují, že by s tím nesměla být spojena další administrativa.

Výsledky za respondenty z řad středního vzdělávání

Dotazované školy uváděly jako nejčastější způsob sdílení informací s jinými školami kontakt na základě osobních vztahů. Některé školy by uvítaly platformu pro sdílení zkušeností, včetně zásobníků nápadů. Jedna škola zmínila Asociaci ředitelů gymnázií, ale ta je spíše obecnějšího charakteru, nezaměřuje se přímo na podporu MiND.

Sítování, propojování škol s ostatními vzdělávacími a vědecko-výzkumnými institucemi

---

Výsledky za respondenty z řad předškolního vzdělávání

Respondenti z MŠ, kromě občasné spolupráce se základními školami, nevedli žádnou spolupráci s dalšími vzdělávacími či vědecko-výzkumnými institucemi.

Výsledky za respondenty z řad základního vzdělávání

Zhruba polovina škol zmiňuje spolupráci s univerzitami, kupodivu jen čtvrtina škol zmiňuje spolupráci se středními školami, kdy jde spíše o zprostředkování kontaktu mezi nadanými a SŠ, aby tam mohli nadále prohlubovat své zájmy. Jedna škola zmínila program mentorů, kde se dobrovolně mohou zapojit absolventi, studenti VŠ, odborníci z praxe a učitelé. Školy dále zmiňují a chválí kladně projekt AV ČR „Otevřená věda“ a projekt „Věda nás baví“.

Z hlediska spolupráce se svými absolventy se na úrovni ZŠ jedná o nahodilou praxi. Většina škol nemá kompletní přehled o uplatnění svých absolventů, nicméně se nebrání návštěvě absolventů (představení mladším žákům SŠ, na kterou se dostali).

Výsledky za respondenty z řad středního vzdělávání

Dotazované školy využívají spolupráci s řadou institucí, vědecko-výzkumných pracovišť, neziskových organizací apod. Nejedná se o systémově podporovanou síť, ale často probíhá na základě osobních kontaktů vyučujících či vedení školy na dané pracoviště, popřípadě o programy, které poskytují různé organizace, výzkumné ústavy či VŠ. Mezi spolupracujícími organizacemi jsou uvedeny především AV ČR a různé VŠ, nejčastěji byla zmíněna MFF UK, dále také PŘF UK či SOČ.

Kromě vědecko-výzkumných institucí, VŠ a organizací věnujících se rozvoji nadání dotazované školy zmiňují také programy na podporu zahraniční spolupráce, např. Erasmus + či Evropský parlament mládeže. Zmiňují také zahraniční spolupráci na úrovni partnerských zahraničních škol. Zmíněny jsou však také neziskové organizace, které poskytují programy pro rozvoj občanské společnosti, jako PostBellum, Člověk v tísni, či instituce jako je Národní ústav duševního zdraví (NUDZ) v oblasti projektů na destigmatizaci duševních onemocnění. Podrobný seznam zmíněných institucí a projektů je uveden v soupise dobré praxe v Části 2. V případě jedné školy zaměřené na právo byly zmíněny také stáže na MZV a v oblasti soudnictví.

Více dotazovaných škol uvedlo, že se jejich spolupráce zaměřuje především na akademickou sféru, v případě SOŠ na veřejné instituce se zaměřením na právo. Firemní prostředí bylo zmíněno zcela ojediněle, a to opět jen na SOŠ.

Dotazované školy také zmiňují bohatou škálu alumni programů. Řada z nich monitoruje další vzdělávací a životní dráhy svých absolventů a snaží se je zapojit do dění na škole. Buď do mentorských programů, nebo debatních projektů, tematicky zaměřených projektů, dnů otevřených dveří apod. Ohlasy na alumni programy jsou vždy pozitivní, školy vnímají hlavně přínos pro své aktuální studenty, kterým pomáhají zkušenosti absolventů vybrat si VŠ.

Seznam zkratek

AP	asistent pedagoga
AV ČR	Akademie věd České republiky
CTM	Centrum talentované mládeže
DDM	dům dětí a mládeže
DofE	Duke of Edinburgh, Cena vévody z Edinburghu
DVPP	Další vzdělávání pedagogických pracovníků
G	gymnázium
IT	informační technologie
IVP	individuální vzdělávací plán
KARIPO	kariérové poradenství
KP	kariérový poradce
MATFYZ; MFF UK	Matematicko-fyzikální fakulta Univerzity Karlovy
MiND	(mimořádně) intelektově nadané děti
MŠ, ZŠ, SŠ	stupně škol (mateřská škola, základní škola, střední škola)
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky
MU	Masarykova univerzita v Brně
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí ČR
NIDV	Národní institut pro další vzdělávání (od 1. 1. 2020 byl sloučen s NÚV a vznikl NPI ČR)
NPI ČR	Národní pedagogický institut České republiky
NUDZ	Národní ústav duševního zdraví
NÚV	Národní ústav pro vzdělávání
OMJ	odlišný mateřský jazyk
PAS	Poruchy autistického spektra
PedF	Pedagogická fakulta
PF	Právnická fakulta
PLPP	plán pedagogické podpory
PO	podpůrná opatření
PPP	Pedagogicko-psychologická poradna
PVP	povinně volitelný předmět
RCH	rizikové chování
RVP	rámcový vzdělávací program
ŘŠ	ředitel školy
SIPON	síť podpory nadání (www.talentovani.cz)
SOČ	středoškolská odborná činnost
SP	speciální pedagog
SPU	specifické poruchy učení (dysgrafie, dyslexie, ...)

SVP	speciální vzdělávací potřeby (nemusí být stanoveny PPP)
ŠMP	školní metodik prevence
ŠP	školní psycholog
ŠPP	školní poradenské pracoviště
ŠPZ	školské poradenské zařízení
ŠVP	školní vzdělávací program
TALNET	síť pro přírodovědně talentované děti (projekt NPI)
TU	třídní učitel
UK	Univerzita Karlova
VG	víceleté gymnázium
VP	výchovný poradce
VŠ	vysoká škola
VŠCHT	Vysoká škola chemicko-technologická v Praze
ZZ	zákonný zástupce

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Zadavatel, realizátor výzkumu

Jediným zadavatelem a současně realizátorem výzkumu je Pražský inovační institut, z.ú.